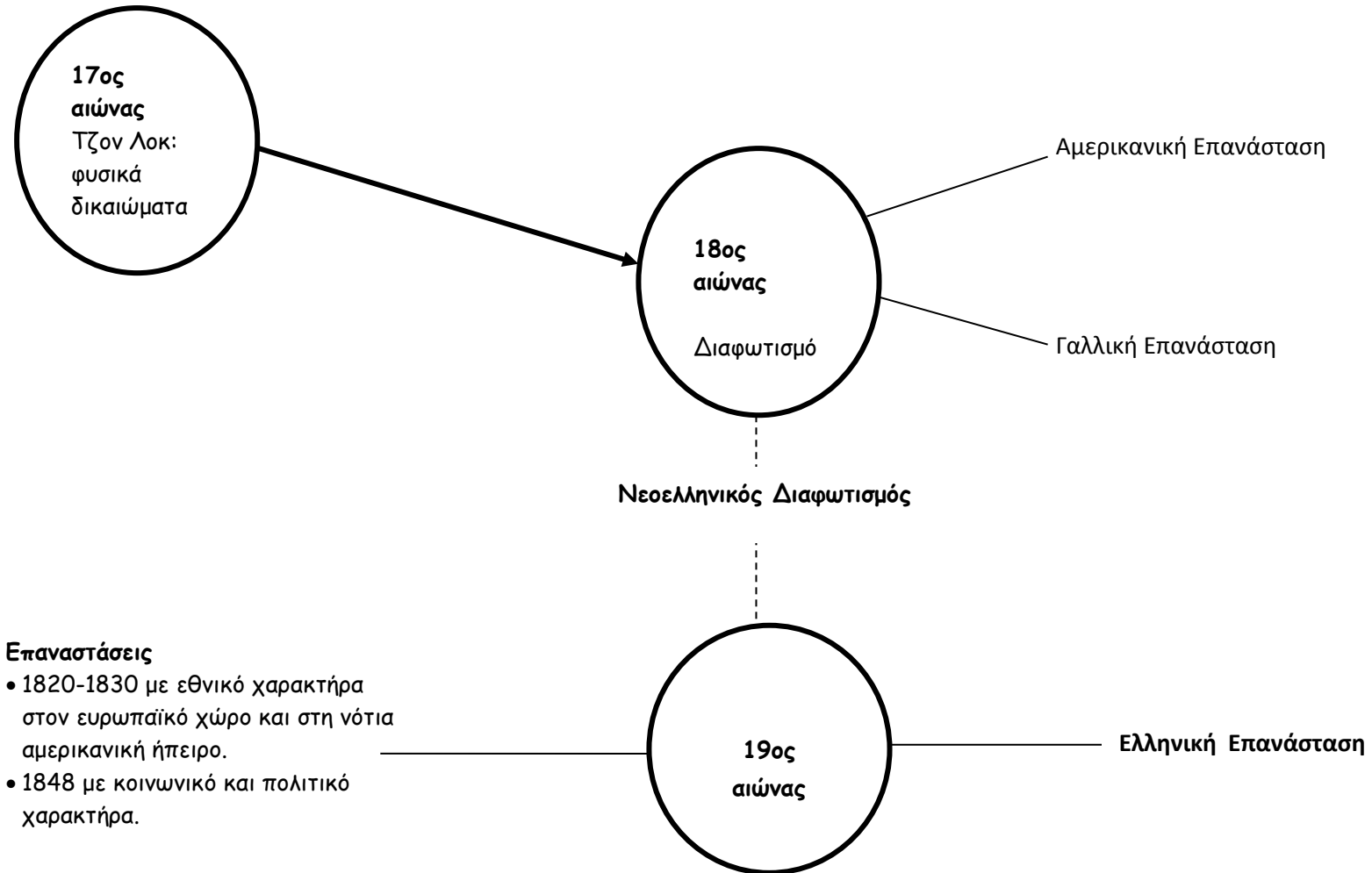

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Όλα τα γεγονότα στην Ιστορία αποτελούν κρίκους μιας αλυσίδας. Αν επομένως κοπεί κάποιος κρίκος, χάνεται η λογική συνέχεια των πραγμάτων. Γι' αυτό χρειάζεται αναγωγή στα περασμένα.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

(Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827) Ενότητα 8, 30-32)

<p>Πέτυχε στον νότιο ελλαδικό χώρο επειδή:</p> <p>α) οι ελληνικοί πληθυσμοί ήταν πυκνότεροι β) η παρουσία του οθωμανικού στρατού δεν ήταν ιδιαίτερα ισχυρή γ) τη δεδομένη χρονική στιγμή (1820-1822) μεγάλο μέρος των οθωμανικών δυνάμεων ήταν απασχολημένο στον πόλεμο εναντίον του Αλή πασά της Ηπείρου δ) πολυάριθμοι Φιλικοί προετοίμαζαν και ανέμεναν τον ξεσηκωμό ε) υπήρχαν ένοπλα σώματα Ελλήνων (κλέφτες) στ) υπήρχαν εμπορικά σκάφη, που τότε ήταν εφοδιασμένα με κανόνια ζ) πολλοί Έλληνες διέθεταν σημαντική εμπειρία ενόπλων συγκρούσεων τόσο στην ξηρά¹ όσο και στη θάλασσα² η) τα ορεινά εδάφη της Πελοποννήσου και της Στερεάς διευκόλυναν τον κλεφτοπόλεμο.</p>	<p>Επαναστάσεις ξέσπασαν τον Μάρτιο του 1821:</p> <p>α) σε διάφορα μέρη της Πελοποννήσου και στη συνέχεια β) στη Στερεά Ελλάδα γ) στην Κρήτη δ) στα νησιά του Αιγαίου ε) στη Θεσσαλία στ) στην Ήπειρο ζ) στη Μακεδονία και η) στη Θράκη Ακόμα επαναστάσεις ξέσπασαν θ) στην Κύπρο και ι) στη Μ. Ασία Όπου όμως ήταν εύκολο να φτάσει ο τουρκικός στρατός η καταστολή των επαναστάσεων αυτών ήταν άμεση, όπως στη Θεσσαλία, Μακεδονία (επειδή σε μεγάλο βαθμό είναι πεδινές), στη Θράκη, Κύπρο και Μ. Ασία.</p>	<p>Πρωταγωνιστές: Από τους χιλιάδες Έλληνες που συμμετείχαν ξεχώρισαν χάρη στις στρατιωτικές τους ικανότητες οι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θεόδωρος Κολοκοτρώνης • Γεώργιος Καραϊσκάκης • Οδυσσέας Ανδρούτσος • Μάρκος Μπότσαρης • Κωνσταντίνος Κανάρης • Ανδρέας Μιαούλης <p>Στη στεριά</p> <p>Στη θάλασσα</p> <p>Ηγετικό ρόλο έπαιξαν και δύο γυναίκες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα • Μαντώ Μαυρογένους
--	--	---

¹ Υπήρξαν στρατιώτες στις ένοπλες δυνάμεις του Αλή πασά και στον αγγλικό στρατό των Επτανήσων.

² Υπήρξαν ναύτες στο τουρκικό πολεμικό ναυτικό αλλά και σε εμπορικά πλοία που είτε συγκρούονταν με πειρατές είτε ασκούσαν πειρατεία.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Η ΦΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΙΩΝ (1821-1824)

(Στη στεριά)

Αρχικά οι επαναστάστες Έλληνες:

- α) περιορίζουν τους Τούρκους στα κατά τόπους φρούρια
- β) καταλαμβάνουν πόλεις της Πελοποννήσου (όπως Καλαμάτα, Πάτρα)

Οι Οθωμανοί:

- α) απαντούν με σκληρά αντίποινα σε βάρος των Ελλήνων στην Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Θράκη, Κύπρο και αλλού
 - β) απαγχονίζουν τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε' (10 Απριλίου 1821)
- Παρόλα αυτά η επανάσταση δεν κάμφθηκε (δεν καταπνίγηκε, δεν κατεστάλη). Πιο συγκεκριμένα

- α) τουρκικά στρατεύματα που μετέβαιναν στην Πελ/νησο για να καταπνίξουν την επανάσταση συνάντησαν ισχυρή αντίσταση στη Στερεά Ελλάδα (Αλαμάνο, Γραβιά, Βασιλικά κ.α.) από τις δυνάμεις των οπλαρχηγών όπως Αθανάσιος Διάκος και Οδυσσέας Ανδρούτσος.
- β) την ίδια στιγμή οι ελληνικές θέσεις στην Πελ/νησο ενισχύονταν.
- γ) σημαντικό γεγονός αυτής της φάσης υπήρξε η Άλωση της Τριπολιτσάς (23 Σεπτεμβρίου 1821)-διοικητικό κέντρο της Πελοποννήσου- από δυνάμεις με επικεφαλής τον Θ. Κολοκοτρώνη.

(Στη θάλασσα)

Οι ελληνικές δυνάμεις:

- α) παρεμπόδιζαν τις κινήσεις του τουρκικού στόλου
- β) υποστήριζαν τις χερσαίες δυνάμεις
- γ) συμμετείχαν σε πολιορκίες παραλιακών φρουρίων.

Οι τουρκικές δυνάμεις, επειδή ήθελαν να σπείρουν τον πανικό, :

- α) κατέλαβαν τη Χίο (Πάσχα 1822) και
- β) κατέσφαξαν τον πληθυσμό της→το γεγονός προκάλεσε συγκίνηση στην Ευρώπη (γέννηση του κινήματος του φιλελληνισμού. Βλ ενότητα 10)

Σε απάντηση της σφαγής της Χίου, ο Κανάρης και οι άνδρες του ανατίναξαν αργότερα την τουρκική ναυαρχίδα στο λιμάνι της Χίου.

Συγχρόνως, οι ελληνικές δυνάμεις με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη διέλυσαν στα Δερβενάκια της Αργολίδας (25-28 Ιουλίου 1822) τη στρατιά του Δράμαλη που είχε φτάσει στην Πελ/νησο με σκοπό την ανακατάληψη της Τριπολιτσάς.

Το **1823** σκοτώθηκε πολεμώντας λίγο έξω από το Καρπενήσι ο Μάρκος Μπότσαρης ενώ το **1824** ο σουλτάνος ήρθε σε συμφωνία με τον Μοχάμετ Άλι, ηγεμόνα της Αιγύπτου, προσφέροντάς του, σε περίπτωση καταστολής της επανάστασης, την Κρήτη και την Πελοπόννησο. Έτσι αιγυπτιακός στρατός κατέπνιξε την επανάσταση στην Κρήτη και κατέστρεψε την Κάσο, ενώ οι τουρκικές δυνάμεις κατέστρεψαν τα Ψαρά.

Η ελληνική απάντηση για τις καταστροφές που έγιναν στα νησιά από τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο δόθηκε στη ναυμαχία του Γέροντα (29 Αυγούστου 1824), στην οποία οι ελληνικές δυνάμεις με επικεφαλής τον Α. Μιαούλη κατάφερε ισχυρό πλήγμα στον τουρκοαιγυπτιακό στόλο.

Η ΨΑΞΗ ΤΗΣ ΚΑΜΨΗΣ (1825-1827)

Αρχές 1825: Ο **Ιμπραήμ** (θετός γιος του Μοχάμετ Άλι της Αιγύπτου) αποβιβάστηκε στην Πελοπόννησο με έναν καλά οργανωμένο στρατό.

Ανακατέλαβε μεγάλο τμήμα της Πελοπόννησο χωρίς να συναντήσει σοβαρή αντίσταση από τις ελληνικές δυνάμεις (ήταν ήδη καταπονημένες από τον Εμφύλιο πόλεμο³).

Στη **μάχη στο Μανιάκι** (20 Μαΐου 1825) η ηρωική προσπάθεια του **Παπαφλέσσα** να σταματήσει τον Ιμπραήμ δεν είχε αποτέλεσμα.

Μόνο στους **Μύλους**-περιοχή κοντά στο Άργος- οι **Δ. Υψηλάντης**, **Κων/νος Μαυρομιχάλης** και **Μακρυγιάννης** (13 Ιουνίου 1825) **κατάφεραν να πλήξουν** τις δυνάμεις του **Ιμπραήμ**.

Παράλληλα οι **τουρκοαιγυπτιακές δυνάμεις** είχαν αρχίσει την **πολιορκία του Μεσολογγίου** (Απρίλιος 1825-Απρίλιος 1826), η οποία **τερματίστηκε με την ηρωική έξοδο** των Μεσολογγιτών τη νύχτα της 10ης προς την 11η Απριλίου 1826, έξοδος που κατέληξε σε σφαγή και η οποία προκάλεσε τεράστια συγκίνηση στην Ευρώπη.

Η επανάσταση κινδύνευε άμεσα να καμφθεί. Μόνο στη Στερεά Ελλάδα δυνάμεις με επικεφαλής τον Γ. Καραϊσκάκη πραγματοποιούνταν ακόμα επιχειρήσεις. Κι ενώ οι Έλληνες πολεμούσαν τις τουρκικές δυνάμεις που πολιορκούσαν την Ακρόπολη της Αθήνας, ο Καραϊσκάκης

σκοτώθηκε (23 Απριλίου 1827). Ο θάνατός του από τη μια και η κατάληψη της Ακρόπολης των Αθηνών από την άλλη ενίσχυσαν την αίσθηση ότι η επανάσταση έσβηνε.

Παράλληλα οι **Μεγάλες Δυνάμεις** (Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία), η καθεμία για δικούς της λόγους, **αποφάσισαν την ειρήνευση (Συνθήκη Λονδίνου, 6 Ιουλίου 1827)** και τη **δημιουργία ελληνικού κράτους** (βλ. Ενότητα 10). Ήταν μια απόφαση που άλλαξε ουσιαστικά τα δεδομένα του ελληνικού ζητήματος. **Ωστόσο, η επανάσταση δεν είχε ακόμα τελειώσει.**

³ Πρόκειται για τον πόλεμο που έγινε με αφορμή την κατάληψη της εξουσίας ανάμεσα σε αυτούς που προεπαναστατικά διέθεταν εξουσία και τώρα επιδίωκαν να τη διατηρήσουν (πρόκριτοι, ιεράρχες, Φαναριώτες) και σε εκείνους που αναδείχθηκαν στα πεδία των μαχών και θεωρούσαν αυτονόητο δικαίωμά τους την πρωταγωνιστική συμμετοχή τους στα κοινά, αφορμή που ενισχυόταν από τις τοπικιστικές αντιθέσεις, τις διαφωνίες για τη διαχείριση των χρημάτων του δανείου που είχε συναφθεί με την Αγγλία και τις καθαρά προσωπικές αντιπαλοότητες και φιλοδοξίες. Η εμφύλια αυτή σύρραξη εκδηλώθηκε αρχικά το φθινόπωρο του 1823 ως έντονη σύγκρουση στο πολιτικό επίπεδο και έλαβε από το καλοκαίρι του 1824 χαρακτήρα ένοπλης αναμέτρησης. Με τη διάλυση της Β' Εθνοσυνέλευσης έμειναν εκρεμμή μια σειρά ζητημάτων που επιτάχυναν την εκδήλωσή του. (βλ. Ενότητα 9).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ (πρόσθετο υλικό)

1821 ↑	1822 ↑	1823	1824 ↓
<p>1. Τα σουλτανικά στρατεύματα απασχολημένα με τον Αλή πασά στα Γιάννενα (και ο Χουρσίτ πασάς Πελοποννήσου).</p> <p>2. Επιτυχία της επανάστασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στερεά Ελλάδα • Πελοπόννησο • Νησιά (Σπέτσες, Ψαρά, Ύδρα, Κάσος) <p>3. Μάχες Στερεάς Ελλάδας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αλαμάνα-Αθ. Διάκος (Απρ.) • Χάνι της Γραβιάς-Οδ. Ανδρούτσος (Μάιος) • Βασιλικά (Αύγ.) <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Οι Τούρκοι δεν μπαίνουν στην Πελ/νησο (Ομέρ Βρυώνης, Κιοσέ Μεχμέτ).</p> <p>4. Νίκες στην Πελ/νησο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βαλτέσι (Νικηταράς εναντίον Μουσταφά) • Άλωση Τριπολιτσάς-Θ. Κολοκοτρώνης (23 Σεπτεμβρίου) 	<p>1. Θάνατος του Αλή πασά. Αποδέσμευση σουλτανικών στρατευμάτων από τα Γιάννενα.</p> <p>2. Σχέδιο δράσης Τούρκων:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ομέρ Βρυώνης, Κιουταχής από Δ. Στερεά προς ΒΔ Πελ/νησο. Δράμαλης από Α. Στερεά προς ΒΑ Πελ/νησο. Τουρκικός στόλος στο Αιγαίο. <p>3. Εναντίον Σουλίου: Κιουταχής, Ομέρ Βρυώνης. Ο Αλ. Μαυροκορδάτος διαιρεί το ελληνικό στράτευμα σε τρία τμήματα → ήττα στο Πέτα (Ιούν), οι Σουλιώτες σε εξορία.</p> <p>4. Α' Πολιορκία Μεσολογγίου (Κιουταχής, Ομέρ Βρυώνης)</p> <ul style="list-style-type: none"> • παραπλανητικές διαπραγματεύσεις Μ. Μπότσαρη • έφοδος 25ης Δεκεμβρίου, νίκη Ελλήνων. <p>5. Χίος: καταστροφή (Μάρτιος). Αντίποινα: Κ. Κανάρης (Ιούνιος)</p> <p>6. Δερβενάκια: νίκη Κολοκοτρώνη εναντίον Δράμαλη (Νοέμβριος).</p>	<p>1. Περιορισμένη επιχείρηση Ελλήνων λόγω αντίθεσης πολιτικών-στρατιωτικών και εξάντληση οικονομικών.</p> <p>2. περιορισμένες επιχειρήσεις Τούρκων λόγω πολέμου της με την Περσία και λόγω οικονομικής κάμψης.</p> <p>3. Κεφαλόβρυσο (κοντά στο Καρπενήσι) → θάνατος Μ. Μπότσαρη.</p>	<p>1. Εμφύλιος πόλεμος Ελλήνων.</p> <p>2. Σύμπραξη Τούρκων και Αιγυπτίων: Μωχάμετ Άλη:</p> <ol style="list-style-type: none"> καταστολή επανάστασης Κρήτης, Κάσου και Ψαρών. απόβαση αιγυπτιακών στρατευμάτων στην Πελ/νησο, Στ. Ελλάδα, νησιά (1825) <p>3. Έλληνες: ζητούν αγγλικό δάνειο.</p> <p>4. Νίκες ελληνικού στόλου (Αυγ.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ναυμαχία Μυκάλης (Κανάρης, Βατικιώτης, Ματρόζος) • ναυμαχία του Γέροντα (Μιαούλης) <p>5. Ακολουθεί αδράνεια ελληνικού στόλου.</p>

Σχεδιάγραμμα 2,
Συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα

1825 ↓	1826 ↓	1827 ↑	1828 ↑	1829 ↑
<p>1. Εμφύλιος πόλεμος Ελλήνων (φυλάκιση Θ. Κολοκοτρώνη το Φεβρ. και Οδ. Ανδρούτσου)</p> <p>2. Ιμπραήμ στην Πελ/νησο (νίκες):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μεθώνη • Σφακτηρία • Μανιάκι (θάνατος Παπαφλέσσα) <p style="text-align: center;">↓</p> <p>3. Αποφυλάκιση Θ. Κολοκοτρώνη (Μαρτ.). Συνδράμουν: Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Δ. Υψηλάντης</p> <p>4. «Ψήφισμα Υποτέλειας».</p> <p>5. Ιμπραήμ: καταλαμβάνει Τρίπολη</p> <p>6. Νίκη Ελλήνων στους Μύλους (Δ. Υψηλάντης)</p> <p>7. Φαβιέρος: οργάνωση τακτικού ελληνικού στρατού.</p> <p>8. Β΄ Πολιορκία Μεσολογγίου (Απρ. '25-Απρ. '26), Κιουταχής.</p>	<p>1. Β΄ Πολιορκία Μεσολογγίου (συνέχεια): Κιουταχής + Ιμπραήμ= πτώση Μεσολογγίου.</p> <p>2. Στερεά Ελλάδα στους Τούρκους.</p> <p>3. Κιουταχής= πολιορκία Ακρόπολης Αθήνας.</p> <p>4. Γ. Καραϊσκάκης: σχέδιο αποκοπής ανεφοδιασμού του εχθρού:</p> <ul style="list-style-type: none"> • μάχη στο Χαϊδάρι • μάχη στην Αράχωβα 	<p>1. Καραϊσκάκης= από Ελευσίνα στο Κερατσίνι για αποκλεισμό του εχθρού. ≠ Επιμένει για επίθεση ο Τσορτζής (αρχηγός ελληνικού στρατού ξηράς) και Κόχραν (αρχηγός ελληνικού στόλου). (Γ' Εθνοσυνέλευση).</p> <p>2. Αποφασίζεται επίθεση (23 Απρ.) → Θάνατος Καραϊσκάκη στο Φάληρο.</p> <p>3. 24 Απρ.: ήττα των Ελλήνων στο Ανάτο</p> <p>4. Παρά ξ η Ακρόπολης Αθηνών στους Τούρκους.</p> <p>5. Ιμπραήμ= λεηλασίες στην Πελ/νησο.</p> <p>6. Ελληνικός στόλος άπρακτος.</p> <p>7. Κολοκοτρώνης: αδυναμία συνέχισης του αγώνα.</p> <p>8. Ναυμαχία Ναυαρίνου (8 Οκτωβρίου). Αγγλία-Γαλλία-Ρωσία ≠ Ιμπραήμ. Ήττα του Ιμπραήμ.</p> <p>9. Ρωσοτουρκικός πόλεμος → Αναγνώριση αυτόνομου ελληνικού κράτους από Τούρκους.</p>	<p>1. Ερχομός Ι. Καποδίστρια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • συγκρότηση τακτικού στρατού. • αρχηγός Πελ/νησου ο Κολοκοτρώνης. • Αρχηγός Στερεάς Ελλάδας ο Δ. Υψηλάντης. <p>2. Προσπάθεια αναζωπύρωσης επανάστασης Στερεάς Ελλάδας: Τα επαναστατημένα μέρη θα περιληφθούν στα όρια του νέου κράτους.</p> <p>3. Πελ/νησος= γαλλικός στρατός με τον Λα Μαιζόν εκκαθαρίζει την περιοχή από τον εχθρό.</p>	<p>Η τελευταία μάχη στην Πέτρα της Βοιωτίας (Δ. Υψηλάντης)</p>